זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הביא את הכתבה „חזרה לימי הבינים !" מאת עורך־השבועון, שתיאר בה את התהליך שבעזרתו השתלט המיעוט הדתי על מדינת ישראל החילונית בעזרת מיקוח קואליציוני *, כאשר המישטרה הופכת כלי־שרת בידי מיעוט קנאי הכופה רצונו על הרוב בעזרת „תקנות־התחבורה החדשות **. בין השאר נכתב בכתבה : „בדיוק שש שנים אחרי השבת השחורה ***, שיא חוטל מצור כרחובות הערים ובכבישי הארץ מאילת ועד דן. שוטרים עצרו את המכוניות שהיבלו אנשים עובדים לשפתיים, אחרי שבוע עבודה מפרך. רחוב אלנבי בתל־אביב, ההומה כרגיל מרוב תנועה, הזכיר את המראה הזכור היטב של ימי העוצר והשבתון. תנובת ההמונים היתה שוב איבה גלוייה למנגנון השילטון, שנוצל לרעה לשם ביצוע חוק החסר כל יסוד והצדקה חוקיים."

השבוע לפני 25 שנים, הקדישה מערכת „העולם הזה" „חקירה מיוחדת" תחת הכותרת „האמת על הכנענים" לרגל שובה של קבוצת ה„כנענים" לכותרות העיתונים בנושא המלת הפצצה על מירספטאו של השר הדתי פינקס ****. החקירה מציגה את תולדות הרעיון ה„כנעני" מצדדיו הפוליטיים, השקפותיו ו־אנשיו *****, ומסתיימת בהערכה כי „סיכוייו של החוג להגיע אי־פעם למעמד של השפעה, לפחות בקרב הדור הצעיר, קלושים ביותר" ******. במדור ה„בידור" של השבועון ראתה אור הכתבה המצילמת „המיליון הראשון בזירהמרון", אחרי שיותר ממיליון ישראלים ביקרו בהצגות ה„זירהמרון", שהיווה באותה עת אט־רקיצה בידורית ראשונה־במעלה. הכתבה הביאה גם צדדים סוציולוגיים וסיכולוגיים, לעצם פיענוח תופעת הצלחת ה־„זירהמרון".

„העולם הזה" לפני 25 שנים הציג, בעזרת פרשנו הכלכלי, את הכתבה „השכון העממי : בלוף אמריקאי לדוגמה ?" ותיאר את תוכנית הממשלה לבניית שכונות־מגורים זולות לתושבי ה־מדינה כאחיות־עיניים *******. במדור ה„ספורט" פורסמה ה־רשימה „יותר מהר ! יותר גבוה ! יותר חזק !" לקראת פתיחתה של אולימפיאדת הלסינקי, החודש לפני 25 שנים. במדור „סיפור החודש" ראה אור סיפורו הקצר של ש' גרדוש ******** „השקר".

בשער הגליון : פניה של ברכה היבלום, נערת השער של גליון 762, שם הופיעה עם כוכב־קש גדול שהסתיר את פניה.

„העולם הזה" 766
תאריך : 3.6.52

שופר־תנועה מחרים רישיון־נהיגה של רמטכ"ל (מיל.) בגלל נסיעה בשבת * שיר מאת ד"ר יוסף בורג * האיש שאמר: „במילחמה בין אלוהים והדת אני בצד האלוהים"

העם

אבל הסוס מת

היה היה איכר פיקח שעלה בלבו רעיון גאוני : האכילה היא מינהג פסול שיש להיגמל ממנו. הוא החליט לעשות ניסיון ראשון בסוסו, שמזונו עלה בכסף רב. מדי־יום הפחית את מנת המזון של הסוס בשעורה אחת.

אחרי ימים רבים התקרב אל היום הגדול שבו היה הסוס מתקיים גם ללא שעורה אחת. החלום הגדול עמד להתגשם. אולם האיכר היה בישׂ־מזל. הניסיון הגדול הוכ־של על־ידי תקלה קטנה. ביום האחרון קרה אסון מצער. כאילו להרגיז, והסוס מת.

חברי גסיסה. ממשלת ישראל תיכננה תוכנית דומה ביחס לחדוות־החיים של אז־רחיה. במשך ארבע שנים חיסלה בזה אחר זה כל מגיע לעבודה פוריה, לרצון ה־יצירה. היא סתמה לפניהם כל דרך של נופש, של בידור, של הנאה — והיא לא נתנה במקומם שום אידיאל שידרבן אנשים פשוטים למאמץ. במקום „כוח על־ידי שימ־חה" של הגרמנים, באה הסיסמה „כוח על־ידי עגמת־נפש".

כפיית חוק השבת על אזרחי ישראל לא היתה אלא שעורה נוספת. אולם הסוס — המוראל הציבורי — כבר היה נתון בחבלי־גסיסה אחרונים.

דת

הילד צעק „זאב!"

עדיין אי־אפשר להעריך את עוצמת ה־נזק שנגרם למדינה על־ידי מעשה־הטרור הציבורי שהפך חוק המדינה בדמות חוק השבת.

הוא הרס בן־לילה את פרי כל המאמצים הסובלניים, שנעשו משך שנים, לקרב את המישטרה אל הציבור, אף כי השוטרים שנאו בעצמם את התפקיד שהוטל עליהם. לעומת זאת לא נפגע המנגנון של מישרד־התחבורה — הביורוקראטיה שלו היתה שנואה על הנהגים והקהל גם לפני־כן, במידה שכימעט אי־אפשר היה להוסיף עליה.

החוק הרס את אמון הציבור בדיבורי הממשלה על חסכון הדלק. גם האזרח ה־מטומטם ביותר הבין כי כאן נעשה שימוש ציני בסיסמה זו. ילד הצועק „זאב !" כדי להוליך שולל את הבריות, אין מאמינים לצעקותיו גם כשהזאב מופיע באמת.

גיבור־השבוע היה, באופן בלתי צפוי למדי, נהג־המונית. התכסיס הגאוני של רישום ימי השישי והשבת כ„ימי־פינקס" * למויות, העמיד את שר־התחבורה במצב מגוחך לחלוטין — השר הדתי נאלץ להת־חנן בפני הנהגים שיואילו לחלל את ה־שבת. שביתת־השבת של הנהגים, היא שנתנה ביטוי עליון להתנגדות ההמונים ל־חוק. ואם־כי היה ברור כי הנהגים שובתים למען האינטרסים שלהם, ולא למען עקרו־נות, היתה אחדת ההמונים איתם.

מעטים מאד הבינו מיהו המנצח האמיתי של השבוע : דויד בן־גוריון. על־ידי מתן יד חופשית לשר־התחבורה, השיג „שועל הכסף" שתי מטרות עיקריות :

(א) הוא השכיח לחלוטין את השואה הכלכלית העצומה הקרבה ובאה, שהממ־שלה תצטרך לשאת באחריות עבורה ואשר כל עיתוני העולם הקדישו לה מאמרים ראשיים.

(ב) הוא היסנה את שינאת ההמונים אל שותפו הדתי, השנוא עליו ממילא.

* „ימי־פינקס", ימי שבתון־הרכב שכונו על שמו של שר־התחבורה הדתי פינקס.

סרטים

„בני הכוכבים עולים על כדור הארץ"

מאחד הכוכבים אשר ביקום נוחת, לא הרחק מוושינגטון, בירת ארצות־הברית, במכשיר הדומה לצלחת מעופפת, יצור בעל דמות אנושית בשם קלאטו (מייקל ראני). הוא אדם בעל תרבות, תושבו של הכוכב המרוחק כ־250 מיליון מיל מכדור הארץ, ומתלווה אליו רובוט בשם גורט (לוק מארטין). את הצלחת המעופפת ממהרים להקיף חיילים אמרי־קאיים. אחד מהם אינו שולט ברוחו, ו־פוצע בירייה את האורח הלא־קרוא. ב־תגובה משלח גורט קרניים הממיסות את כלי־הנשק.

קלאטו הפצוע נלקח לבית־החולים, ו־מודיע באנגלית רהוטה — שלמד מתוך האזנה לתחנות־רדיו ארציות — כי בידו הודעה חשובה שהוא רוצה למסור לניציגי כל מדינות העולם. מאחר שדבר כזה אינו אפשרי, הוא נמלט מבית־החולים, ומחליט ללמוד מקרוב את מידותיהם ואופיים של בני־האדם, מתיידד עם אלמנת־מלחמה (פטרישיה ניל) ומלומד נודע (סאם ג'ופה) ומוסר, בסופו של דבר, אחרי שהומת על־ידי בני־אדם ותושב לתחיה על־ידי גורט הנאמן, את הודעתו : כדור־הארץ מקבל אולטימטום — אם לא יפסיקו תושביו ל־ייצר פצצות־אטום ורקטות המסכנות את שלום הקוסמוס, ינקטו נגדו שאר גרמי־השמים המאוכלסים אמצעים, וישמידו או־תו כליל.

אנשים

● אחרי ששופר־תנועה החרים את רישיון־הנהיגה של **רב־אלוף יעקב דורי**, רמטכ"ל מילחמת־העצמאות שהפך מנהל הטכניון בחיפה, בגלל נסיעה שנסע בשבת, התפנה הרב־אלוף לקרוא את הספר הראשון שלו על מילחמת־העצמאות. ה־ספר : חברים מספרים על ג'ימי.

● מנהיג נטורי־קרתא, **לייבלה וייס־פיש**, שיצא לאנגליה על סיפון א/ק קדמה, לא בילה בנעימים. יורד אחר, יוצא מארוקו, האשים את וייספיש בהלשנה בעת שביו בידי הלגיון הערבי *, דבר שהביא כאילו להריגת כמה מחבריו. אך אימומו של המארוקאי לא התממש, בזכות התערבותו של רב־החובל.

● המודה להיסטוריה ולתלמוד, בגימ־נסיה הרצליה, שהפך סגן יושב־ראש ה־כנסת ושר־הבריאות, **הד"ר יוסף בורג** גילה השבוע כישרון נוסף : כתיבת חרוז־זים. לאחד מחברי הפועל המזרחי, ששיגר פיזמון־ביקורת אל בורק לקראת ועידתה ה־11 ** של המיפלגה השיב בורג אף הוא בפיזמון :

חבר יקר
באמת בי קר.
קראתי פיזמונך,
אשר תמהונך
בו הבעת
וכן הודעת.
תודתי לך
השם ישלח
לתגובה ולך
כבוד וברכה.

● **הד** (פיטר ברגסון) **קוק**, שחזר זה־עתה לארץ אחרי ששה בארצות־הברית כדי לייסד חברת־השקעות בישׂ־ראל, ונתקל ישר בשובו בחוקי־התנועה, ציטט את דיברי דידיו המנוח, הצייר **ארתור שיק**, שאמר : „במילחמה בין אלוהים והדת, אני בצד האלוהים !"

* שמו הקודם של הצבא הירדני, ב־פיקודו של גלאב פחה.

** תנועת „הפועל המזרחי" נמנית עם מרכיבי המיפלגה הדתית־לאומית (מפד"ל) כיום.

שיטר בודק מכונית נוסעת בשבת
תכסיס גאוני